

НИЕ СМЕ МАКЕД КРВ, НАЦИЈА, КУЛ

Ицо Најдовски е роден во село Оптичари, Битолско. Во Австралија се доселил во 1985 година и веднаш се вклучил во македонското движење. Тој е магистер по мултикултура и историја, а 15 години предава македонски јазик во Килорд Даунс Секендари колеџот. Оценувач е на завршните испити на студентите по македонски јазик, во рамките на Министерството за образование на Викторија. Работи на докторската дисертација, а се надева дека ќе ја одбрани по две години. Има направено неколку истражувања во рамките на Универзитетот во Викторија, како што се: "Оспорен идентитет: Македонците во современа Австралија", "Првата генерација Македонци: Интеграција или асимилација", "Одржување на македонскиот јазик и македонската младина", "Споредба на три етнички групи: македонската, либанската и холандската" и др.

Разговорот го водеше: **Жаклина МИТЕВСКА**

Господине Најдовски, како долгогодишен активист на македонската заедница во Австралија, можете ли да направите рекапитулар на сè она што се случуваше во неа во изминатиот период, од нејзиното формирање до денес?

НАЈДОВСКИ: Зачетоците на македонската заедница датираат уште од почетокот на Втората светска војна, кога група од околу 150 Македонци доброволно стапиле во редовите на австралиската армија, за да се борат против фашизмот. Во 1941 година во Перт била формирана првата македонска организација "Гоце Делчев", а веднаш по војната се појавило и првото македонско гласило, весникот "Искра". Потоа во сите поголеми градови во Австралија се формирале политички организации. Од страна на властите, во 1954 година било забрането политичкото движење на Македонците во Австралија, бидејќи македонските активисти биле левоориентирани и ја помагале НОВ во Македонија, го помагале Советскиот Сојуз, Граѓанската војна во Грција (Егејска Македонија) итн. Бидејќи забраната стапила на сила, македонските активисти своите дела ги насочиле во црковно - националното движење и во 1955 година го формирале првиот црковен одбор, а во 1960 година била отворена и првата Македонска пра-

ОНЦИ ПО ТУРА...

Тамошните, но и овдешните Македонци Ве познаваат како човек кој мошне успешно се бори за опстојување на македонската кауза на австралискиот континент. Предавате македонски јазик, водител сте на македонската програма на Радиостаницата "Три пати Зет" во Мелбурн, а магистриравте на тема: "Оспорен идентитет - Македонците во современа Австралија". Од каде наоѓате толку енергија цел живот, на секаков можен начин, да им се спротивставувате на сите оние кои го негираат постоењето на македонското име и нација?

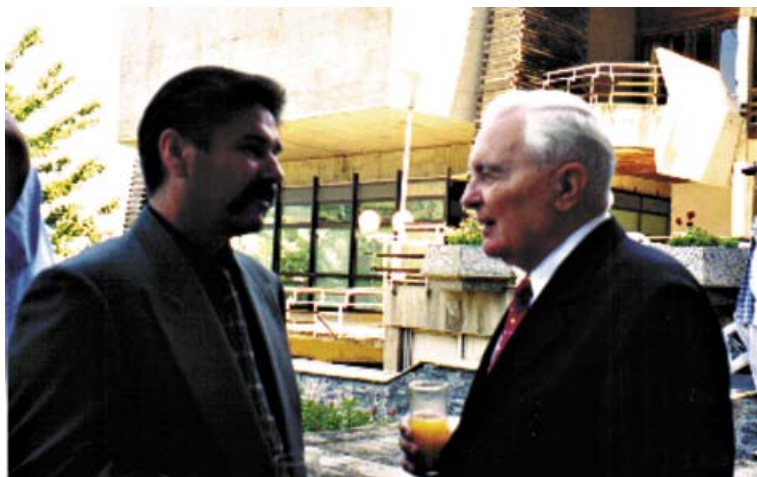
НАЈДОВСКИ: Пред да се вклучам во македонското движење во 1985 - 1986 година мислев дека секогаш ќе можам да одделам време за мојот македонски народ, бидејќи нашата историја сведочи дека голем број македонски синови го дале и животот за својот народ. Пред себе поставив обврска - секогаш да најдам начин дел од моето време да им го посветам на нашите чесни Македонци за кои слободата на Македонија и нејзината афирмација беа од приоритетно значење. Тоа е должност и обврска на секој Македонец. Јас имам три деца, а македонското движење ми е четвртото. Колку што е мојата грижа за нив толку внимание и посветувам и на македонската кауза. Ние не сме Македонци бидејќи некој сака тоа да бидеме, ние сме Македонци по крв, со цивилизација, култура, традиции и посебност. Тоа е изворот на мојата енергија, доследно да ја уредувам и да ја водам македонската радио-програма во која се слуша гласот на сите врвни политичари и активисти од татковината. На пример, за нашите иселенции зборуваа првиот претседател на независна Македонија Киро Глигоров, потоа покојниот претседател Борис Трајковски, речиси сите премиери на владите, како и партиските личности Васил Тупурковски, Зоран Витанов, Борис Стојменов, Радмила Шекеринска, Павле Трајанов, Томислав Стојановски - Бомбај, Страшо Ангеловски, Влатко Ѓорчев, Павле Воскополус, Насе Парисис, отец Никодим Царкњас, митрополитите на МПЦ, како и Иван Сингартиски, Кимет Фетаху, Мемет Оџа, Ѓорѓи Радуле од Софија, и многу други.

Повеќе од 15 години предавам во средните училишта во Австралија, а сега со македонскиот јазик ги запознавам учениците од трета и четврта година во Килорд Даунс Секендари колеџ. На 11 декември се одржа тринаесеттата по ред матур-

вославна автокефална црква "Св. Ѓорѓи" во Мелбурн. Веднаш потоа биле формирани црковни одбори во сите градови во Австралија и се отвориле македонски православни храмови, кои подоцна прераснале во општини со повеќе свои гранки. Со зголемувањето на бројот на македонските иселеници се зацврстуваа и структурата на македонската заедница, а посебноста на македонскиот идентитет го достигна својот врв.

Македонската заедница во Австралија, до почетокот на деведесеттите години на минатиот век, по наши слободни проценки, брои околу 300.000 и таа важеше за една од подобрите заедници според организираноста. Не бевме многу далеку од еврејската, грчката, хрватската и италијанската, но со плурализмот во Република Македонија дојде и до т.н. "плурализам" и во македонската заедница. Уште на почетокот на деведесеттите години на овој континент почнаа да доаѓаат разни "мисионери" и во името на македонштината се обидуваат да ја нагризат структурата на македонската заедница. Негативните активности на новодојденците го предизвикаа распаѓањето на Советите на македонските заедници во сите федерални држави во Австралија. До 1995 година тие одлично функционираа заедно со црковните општини и со комитетите за човекови права.

Денес македонската заедница мора да вложи исклучителни напори за да го зголеми својот рејтинг. Ние сметаме дека државата Македонија и нејзините влади задолжително треба да им посветат внимание на своите луѓе во дијаспората. Зошто се откажуваат од нас и не оставаат во некаква безизлезна состојба.

ска вечер, еден убав настан, преку кој се обидуваме да ги пренесеме матурските вечери од Република Македонија на овдешните простори.

Мојот магистерски труд "Оспорен идентитет" ми беше голем предизвик и остра порака до австралиската федерална Влада за дискриминаторскиот однос кој таа го имаше кон македонската заедница, кога во 1994 година во Парламентот донесе "Директива", а не Закон, со која македонската заедница се преименува во "славомакедонска". Тоа беше невиден преседан во Австралија и прв таков случај. Австралија бескрупулозно ги прекрши полисите на крвкото мултикултурно општество, кое прв пат беше воведено во 1972 година, кога се промени законот, од "бела Австралија во мултикултурна". Но, факт е дека мултикултурата тешко се спроведуваше во секојдневниот живот, бидејќи во Австралија постоеја и сè уште постојат радикални сили, кои се плашат од големото шаренило на општеството, во коешто живеат повеќе од 100 регистрирани етнички групи. Оваа држава ја преименува македонската заедница под притисок на силното грчко лоби, кое има поголемо гласачко тело од нашето. Но, ние не седевме со скрстени раце, јас како секретар на Советот на македонската заедница, заедно со претседателот д-р Миле Терзиевски и другите членови на Советот, на 29 јули 1994 година во Мелбурн организиравме демонстрации. На тој ден главниот град на Викторија оној секојдневниот не личеше на себе, тогаш тоа беше жива црвена - жолта река. Пред Парламентот на Викторија демонстрираа повеќе од 50.000 Македонци.

 Македонците кои живеат надвор од границите на матичната земја, односно во државите каде што се малцинство, тие се обесправени граѓани. Таков е случајот и со нашите луѓе во Австралија. Го добивте спорот за македонскиот јазик, но по сè изгледа сè уште имате проблем со терминот "славомакедонци"?

НАЈДОВСКИ: За жал, и во XXI век продолжуваат истите третмани кон нас Македонците, кои беа имплементирани уште по 1913 година. Сè уште глава не можеме да кренеме од големите дискриминации, не само на Балканот, туку и во прекуокеанските земји. Во земјите во коишто живееме, владите на тие држави се под големо влијание на странските

лоби групи кои не нè признаваат на Балканот и тоа е причината поради која истото сценарио на дискриминација кон Македонците се спроведува и во најдемократските земји во светот. Грчкото лоби ја притискаше државата Викторија и таа го преименува македонскиот јазик во "македонски словенски". Точно е дека спорот за јазикот го добивме по судски пат, но федералната Влада на Австралија сè уште нема намера да ја повлече оваа дискриминаторска одлука иако и САД веќе нè признаа под уставното име. Сметам дека не сме доволно ангажирани во настојувањето да си го зачуваме најскапотото, најсветото, а тоа се нашиот идентитет и име. Кога станува збор за нацијата и за нејзиниот опстанок во иднина, треба за пример да ги имаме другите народи во светот, кои знаат како треба да се чува и да се брани тоа што се стекнувало низ вековите и низ животите.

 Како грчкото лоби во Австралија реагира на признавањето на нашето уставно име од страна на САД?

НАЈДОВСКИ: Како што веќе кажав, грчкото лоби на овој континент веќе со децении беспрекорно функционира. На денот кога САД нè признаа под уставното име, Грците организираа симболична демонстрација пред американскиот конзулат во Сиднеј. Тие успешно се спротивставуваат. Македонската заедница сè уште мака мачи да успее да оствари средба со министерот за надворешни работи, господинот Александар Даунер или премиерот Џон Хауард додека, пак, грчката заедница веќе води преговори на највисоко ниво. Лобирањето го предводи ултранационално определената Грчка православна црква во Австралија. Сметам дека засега грчкото лоби успешно го пролонгира македонското признавање и ги спречува нашите средби со Владата на Австралија.

 Во една прилика изјавивте дека црковните проблеми духовно ги разединиле Македонците во Австралија. Во Резолуцијата на Архиепископскиот црковно народен собор на Македонската православна црква (Калишта - Струга, 2004), беше констатирано дека генезата на проблемите во МПЦ - Епархија за Австралија и Нов Зеланд се од административно-финансиска природа. При тоа беше побарано од надлежниот епархиски архијереј, со посредство на медијатори од Архиепископскиот управен одбор, да се изготви програма со која ќе се повикаат претставници на црковните општини, кои не се во црковно единство со МПЦ, на разговори за изнаоѓање начини за нормализирање на состојбите и за воспоставување црковно единство. Ваш коментар?

НАЈДОВСКИ: Сè уште го тврдам тоа. Се случи десетина цркви да бидат протерани од духовната јурисдикција на мајката МПЦ, што значи дека десетици илјади македонски православни верници на Македонската православна црква од тој момент ја немаат заштитата на закрилата на својата црква. Почна создавањето непотребни, некорисни и контрапродуктивни проблеми. Која беше придобивката од сè тоа?

Инаку, регистрациите на црковните општини во Австралија, кои се народни, се во согласност со австралиските закони, и тие се исти како и оние во САД и во Канада. Нема административни проблеми, но треба да се има волја, предност да има вистината. Структурата на мисијата на МПЦ ја поставиле македонските православни верници во соработка со надлежните архијереи и свештеници на МПЦ уште во далечната 1960 година. Ако имало грешки, тие настанале уште во почетокот, значи требало тогаш и да се решаваат, секако континуирано, со разбирање и во духот на христијанството и на човештвото.

Ние Македонците од дијаспората сметаме дека веќе нема никаква основа да се упатуваат молби до СПЦ за таа да престане со негирањето на нашата многувековна Црква, а воедно тоа се однесува и на другите православни цркви кои на ваков начин се однесуваат кон МПЦ. Ќе биде национално предавство доколку статусот на МПЦ од автокефалност се деградира во самостојност. Сите треба да бидат свесни дека Македонската православна црква несомнено уште многу векови од денес натаму ќе постои. Христијанските верници во Австралија никогаш нема да се откажат од мисијата на МПЦ.

Како водител на радиопрограмата "Три пати Зет" ги третираат проблемите на Македонците не само во Македонија, туку и пошироко. Што мислите за моментната безбедносна состојба во нашата држава, која како да личи на онаа од 2001 година? Што велат за тоа Македонците во Австралија?

НАЈДОВСКИ: Сега безбедносна состојба на Република Македонија е полоша од онаа во 2001 година. Терористите дејствуваат послободно затоа што се инволвирани во безбедносниот систем на Македонија, можност каква што немаа во 2001 година. Состојбата драстично се влоши со нивното влегување во власта. Случајот Кондово претставува само продолжение на веќе зацртаните планови на албанското малцинство, сакало тоа да признае или не. Никаде во светот го нема ова што во моментов се случува во Македонија. Сигурно, политичарите ќе бидат одговорни пред македонската историја и пред идните поколенија кои тогаш ќе повикуваат на одговорност за сè она што се случувало во однос на територијалните отстапки при децентрализацијата, реализирани под притисок. Никој нема никаков мандат ништо да потпишува во име на македонскиот народ. Во Уставот на Република Македонија тоа не му е дозволено никому. Како што тргнало по неколку години тешко дека ќе се има кому да му бидат претседател, премиер, министер. Грижата треба да биде насочена кон сите, а не само за личниот просперитет и кариера.

Македонците во Австралија се револтирани од индиферентноста на македонските политичари. Ние не можеме да ги разбираме отстапките кои ги прават македонските политичари пред нападите на терористите. Цел свет се бори против тероризмот, а Македонија како да го внесува во државните институции. Не дај Боже, но што ќе се случи тогаш кога во Македонија можеби ќе почне војна за вода. Ние обратно од сите, цел свет војува за нафта, а ние??? Македонските политичари би требало да ја применуваат англиската девиза: "се согласуваме да не се согласуваме, но сепак да работиме заедно"! На пример, големо влијание во политичкиот живот во Австралија имаат и медиумите, кај нас не може да се сфати дека Владата и опозицијата во секој момент треба да се наоѓаат на иста линија кога станува збор за националните и државните интереси, затоа што тие го добиле или го изгубиле гласот токму поради свеста на народот кој умее да казнува, но умее и да слуша.

Каков е односот на нашите власти кон македонското малцинство на австралискиот континент? Амбасадорот Виктор Габер, кој ги доби должноста и честа да биде

прв македонски амбасадор во Австралија, изјави дека Амбасадата активно ќе придонесе за афирмација на Македонија, а со тоа и на нашите иселеници во австралиското општество. Како досега се одвиваа дипломатската активност, културната и научната соработка меѓу Македонија и Австралија?

НАЈДОВСКИ: Крајно разочарувачки! Ниедна Влада досега не се интересирала за Македонците во Австралија, иако нè има во значителен број. Имаме голем политички, стручен и економски потенцијал но, за жал, намерно сме запоставени и оставени сами да се организираме така како што знаеме. Што се однесува до амбасадорот Виктор Габер, сметам дека неговите обврски се од дипломатска природа, на она што се однесува меѓу Австралија и Македонија. Македонската заедница доволно е афирмирана и позната на овој континент. Амбасадорот Виктор Габер е топло примен од македонската заедница, но сè уште нема некои конкретни активности. Ќе продолжи соработката со амбасадорот Габер, како што беше и со в.д. амбасадорот Костадин Дораковски.

Културната и научната соработка меѓу Македонија и Австралија се на многу ниско ниво или воопшто не постојат. Нашите претпоставени и одговорни за култура и наука не остваруваат никакви контакти со овдешните надлежни институции. Ако постои некаква соработка тоа е преку австралиските Македонци и Македонија. Нема некои поголеми проекти и прашање е дали ќе ги има во блиска иднина. Македонското Министерство за култура не покажа никаков интерес за спонзорирање на културно-научни проекти или доделување стипендии на Македонци од Австралија за тие да се обрадуваат во татковината.

 На полето на економијата, каков е интересот на нашите во Австралија за инвестиции во матичната земја?

НАЈДОВСКИ: Добро ситуираните македонски бизнисмени сè уште немаат намера да инвестираат во Македонија. Тоа ќе биде така сè додека владите на Република Македонија не создадат поволни услови за соработка и за заштита на вложените инвестиции од корупција. На ова поле Македонија губи милиони евра заради незаинтересираноста и понижувачкиот однос кон македонскиот потенцијал за инвестирање во државата. Тука сакам да го спомнам и туризмот. Колку милиони долари би влегувале во касата на Македонија кога условите

за македонските иселеници ќе се подобрат за престој и одмор во татковината.

 Каково е Вашето мислење за најновата иницијатива за укинување или трансформирање на Агенцијата за иселеништво?

НАЈДОВСКИ: Иницијативата за укинување на Агенцијата за иселеништво е дефинитивно и последниот удар во грбот на македонското иселеништво. Агенцијата, поточно Матицата на иселениците, беше врската, спојката меѓу иселениците и татковината. Револтирана е македонската заедница не само во Австралија, туку и таа во САД и во Канада. Тоа не смее да се случи. Тоа значи прекинување на сите врски со Македонија, ако се знае фактот дека друга институција не постои, а македонските политичари се недостапни за разговор. Едноставно, на нас се гледа како на луѓе кои одамна не се во земјата. Луѓето од дијаспората, како и ние во Австралија се здобивме со големо искуство во работата, науката, бизнисот итн. а тоа значи дека Македонија ќе треба да ги искористи искуствата и образованието на своите луѓе широм светот.

 Сон на секој Македонец, без разлика каде и да живее, е да ја види својата татковина како членка на Европската унија и на НАТО. Со оглед на сите наши активности, каково е Вашето мислење за тоа дали се движиме во вистинска насока кон интегрирањето во овие евроатлантски структури?

НАЈДОВСКИ: Република Македонија е многу далеку од Европската унија, исто како што ние сме далеку од татковината. Државата е преоптоварена со проблеми со терористите, со корупцијата, дрогата, криминалот. Исто така желбата да бидеме во НАТО е многу далечна. Треба сериозно да пристапиме кон реализирањето на желбите и да работиме на овие прашања, а не само да зборуваме. Да се ослободиме од рамките затоа што тие нè враќаат назад.